סיפורו של לני שקלר (Lenny Sklar) - מח"ל'ניק בעליה ב'

ערך: יהודה בן-צור

לני נולד בליטא והיה הצעיר מבין שלשה בנים. הוא הגיע בגפו לארה"ב, בעזרת דודו. בין השנים 1940 - 1945 הוא שרת בצבא ארה"ב ונשלח לאנגליה, צרפת, צ'כיה וגרמניה. על גיוסו לשרות בהעפלה, הוא כתב: "בשנת 1946 בא אלינו איש 'הגנה' וסיפר לנו על גיוס כוח אדם למפעל 'עליה ב' - ההעפלה מאירופה לפלסטינה. התגייסתי כדי לעזור ליהודים לצאת ממחנות העקורים".

לאחר המלחמה הוא למד לדעת שמשפחתו בליטא הושמדה. הוא הרגיש צורך לעשות למען הצלת יהודים אחרים והתנדב לשרת באונית המעפילים 'אקסודוס 47'. בסוף 1947 הוא הצטרף לצבא שבדרך, כקצין תותחנים ושרת בצה"ל במשך כל מלחמת העצמאות. בשנת 1950 הוא חזר לארה"ב ללימודים אותם הוא סיים כעובד סוציאלי. הוא עבד בבוסטון ובאותה עת היה פעיל בתנועת 'פועלי ציון'. ב-1960 הוא חזר לארץ והשתקע בירושלים. ב-1961 הוא נשא את מאשה ז"ל. לני נפטר באוגוסט 2009 ולו בת נשואה ו-2 נכדים, המתגוררים בירושלים. זכרונו יקר לנו ואנו גאים להציג את סיפורו האישי, שנכתב במקור באידיש, הקשור בסיפור הקמת מדינת ישראל (את הסיפור קיבלנו מבתו, היילי אלון).

'אקסודוס 47'

9 ביולי, נמל סט – כל הלילה עבדנו בהתקנת הצינורות, כדי לסיים את הכנת דרגשי השינה של המעפילים. לא סיימנו והאנשים צריכים כבר להגיע. נשכבתי לנוח לזמן מה ועד מהרה בישרו לי שהמשאיות מגיעות. בשעות האחרונות האכילו והשקו את הפקידים הצרפתיים האמורים לאשר את עליית האנשים. הלכתי לעמדה בסיפון כדי לקבל את פני המעפילים. ראיתי איך הם נכנסים משלושה כיוונים, עם תיקים גדולים על הכתפיים ובידיים ומתקדמים בהדרגה פנימה. זהו רגע מרגש לו הם חיכו במשך זמן ארוך, ארוך. עוד ועוד משאיות באות עם האנשים. אני ממשיך לזרז את האנשים, כי יש לנו זמן נתון לצאת מהנמל בתקווה שהאנגלים לא יבחינו בנו. כוונתי את האנשים לאן ללכת. התעייפתי מהסתכלות על המוני הנודדים, אמהות עם ילדים קטנים והם נראו יותר טוב ממה שדמיינתי.

גם לסיפון של הצוות באו הרבה אנשים וכפי שנקבע, אנחנו מחכים ליציאה מהנמל, אבל כלום לא קורה. אני יוצא החוצה ומסתכל עד מאוחר ונשכב לישון, אחרי יום מאד קשה. מוקדם מאד בבוקר שמענו צעקות ודייב לבנטל **[David Lowenthal]** שהיה במשמרת מסר את הפיקוד למישהו אחר. הבנו שאנחנו בצרות. כמעט שברנו את העוגן, אנחנו מסתובבים בנמל ללא נווט [עלינו על שרטון] ואחרי ניסיונות קשים יצאנו מהנמל ואני נרדמתי שוב.

12 ביולי –בהדרגה מסרו לאנשים את העבודה במטבח והם עובדים לבד בארגון האנשים בחדרים ועל הסיפון. בלילה ירדתי לאנשים למטה ושימחתי אותם עם קונצרט קטן. בעבודה נפגשתי עם המעפילים למעט עם האלמנט הקשה. אני מרגיש טוב והמוני האנשים הראו לי את עולם החיוניות. המשחתות של האנגלים מתרבות עוד ועוד סביבנו ולא עוזבים אותנו לרגע. כמה ימים סוערים אבל אנחנו מחזיקים מעמד היטב. כמה ימים לפני שהגענו תרגלנו את האנשים איך להתנגד לאמצעים ההתקפיים [של הבריטים]. תלינו דגל יהודי [בראש התורן] והדרכנו את הקבוצות איך להתגונן בעמדות, לקראת הגעתנו לחופי הארץ. אנחנו היינו בטוחים

שנפרוץ את המצור ושנצליח להוריד לחוף כמה מאות אנשים. הכנו כמה 'סליקים' כדי להסתתר [לאחר הקרב הצפוי] באוניה, עם אוכל.

הקרב על 'אקסודוס 47

17 יולי – בלילה עברו המשחתות והאירו את האוניה שלנו כדי לראות מה קורה. אחת מהתמונות המרשימות ביותר הייתה כשהתקרבה אלינו אחת המשחתות. כל האנשים התקבצו ושרו "התקווה" ועוד שירים. התבטאות של עם במצוקה. נערכתי לישון בחדר סמוך, כי החדר שלנו נהפך לתחנת עזרה ראשונה. רחצתי וארזתי את כל הדברים שלי ונשכבתי על הרצפה. בשעה 3 לפנות בוקר העירו אותי, כאשר האוניות הבריטיות התקרבו אלינו. התלבשתי ורצתי החוצה, זרקורי המשחתות כבר היו מכוונים עלינו, וכל האנשים היו על הסיפון. התכוננו עם תפוחי אדמה, בקבוקים, ברזלים, עצים, והכנו את צינורות הקיטור והמים. כשהמשחתות נצמדו לדופן האוניה הכינו בהם בתפוחי אדמה ומה לא. מן הצד שלהם הם זרקו פצצות גז והקהל התפזר עם דמעות. אני המשכתי להעיר ולארגן. משהו פגע בי בראש ויצא דם. נכנסתי לחדר העזרה ראשונה וחבשו אותי. שתי משחתות באו משני הצדדים ודחפו את האוניה שלנו. פגזי הדמעות נזרקו עלינו, אחת אחרי השנייה. האנשים רצו פנימה ואני סחבתי אותם החוצה. לעצמי שמתי חומצה על העיניים וכמה פעמים כמעט נחנקתי. תוך כדי צעקות סחבתי את האנשים אל "שדה" הקרב. זרקנו על האנגלים מה שיכולנו למצוא. המים הפסיקו לזרום והם המשיכו לדחוף אותנו.

פתאום שמענו שהאנגלים עלו על ה"גשרים" והקרב התחזק. האנגלים כבר ירו בשלושה אנשים ואחד נפצע קשה. האנגלים מתרוצצים לכאן ולשם על הסיפון ואנחנו תוקפים אותם. איפה שרק רואים אותם תוקפים. תקפתי אחד מהם עם מיכלי מים וזרקתי עליו גם גרזן. הוא נתן לי בראש וביד במקל, עד שהסתחררתי. המשכתי בקרב. כשהבחנתי בדם בראש, הלכתי לעזרה ראשונה ונחבשתי. פגשתי את ביל מילמן **[William Millman]** ששכב עם פה ירוי ליד פצוע אנגלי, שהוא ניסה לדבר אתו. זרקתי כמה מהבריטים למים, ועצרתי אחרים, אבל הם היו על הגשר, במטבח ועל סיפונים אחרים. כבר הפסקנו להיאבק. ראינו את הפצועים שלנו בכל מקום וסחבנו אותם לבית החולים בסיפון. אני נשכבתי והראש כמעט התפוצץ מכאב. אחרי ששכבתי זמן מה, **אילייי וסטנלי** הובילו אותי לבית החולים שלמטה. כל כך הרבה אנשים נפצעו והאנגלים מסתובבים. הרופא אמר שזה יימשך זמן מה עד שכאב הראש יעבור. אחיות סימפטיות באות, וגם "החברה" שלנו. אני מתחיל לבכות. אני חושב אם ללכת לבית החולים בחיפה. הייתי מעדיף לנסוע [למחנות המעצר] בקפריסין ולראות את החיים שם.

גם אם אני אגיד לאן אני רוצה להגיע, אין מספיק זמן. בכל מקרה אני מצטער על ההליכה לחיפה. לא אכלתי כלום יום שלם ולא מתחשק לי כלום. האוניה קצת ניזוקה, אבל היא ממשיכה לשייט. לידי שוכב איש שבקושי נושם והוא נאנח נורא. מולי נפטר הילד שנורה. מצב רוח של אבל. מחכים לראות את חופי חיפה. אחרי ציפייה ארוכה הגענו לנמל. לחיצת יד אחרונה עם החברה שלנו, אילייי הבטיח לדאוג לדברים שלי ואני עולה כדי לראות מה נעשה בחוץ. הרבה חיילים ניצבים ועושים סדר. סוחבים החוצה את הפצועים קשה ואת המתים.

ד"ר **ג'וסי** מגיע ומצביע עלי, סוחבים אותי החוצה ואני רואה רק אנשים עם מצלמות וחיילים. מביאים אותי לאוהל. הרופא האנגלי מסתכל וקורא לזה פציעה של הראש העליון. כשסוחבים אותי בחזרה לאוניה אני רואה את אילייי ו**אייק ארן** [רב החובל] עומדים וסופקים כפיים. כל האנשים עומדים ומסתכלים. סוחבים אותי במסלול בדיקת החפצים. אני הולך כבר, נתמך על ידי חייל. בודקים בכיסים שלי ואחרי שחלפתי ע"פ כמה שומרים הועליתי לאוניה [אחת משלושת אוניות הגירוש] ואני מוצא פצועים מוכרים אחרים. זאת אומרת, אנחנו נוסעים לקפריסין. גם **משה אהרונוב** [Aronoff Murray] **ואפרים** נמצאים כאן. הרופא בודק ולא עושה כלום. אחרי כמה שעות שולחים אותי מתחנת העזרה ראשונה להצטרף ליתר האנשים באוניה.

יולי 18 – כשיצאתי לסיפון פגשתי את שאר החברה: שמואל [**Baer (Be'ari) Shmuel**], רוב'קה [**Margolis Reuven**], וועווע [?], מיירון [**Goldstein Myron**], אבוט [**Lutz Abbot**] וסטאריק. הניחו אותי באוויר הצח עם ראש חבוש. האנשים היו סימפטיים אלי.

היה קשה לשכב, אבל לא נורא. שמעתי מישהו שר. התרוממתי ואמרתי לקהל להאזין וכך התחילו הקונצרטים. למחרת נתנו לי לצאת לסיפון וגייסתי כישרונות והקונצרט הראשון היה טוב מאד. הקהל המשיך לבקש עוד. מצב הראש השתפר אבל עדיין הייתי מסתחרר. ביליתי עם כמה בנות ועם אחרים סתם התבדחתי. הייתי מוכר כצעיר עליז. האוכל היה מורכב מהרבה עוגות ואטריות עם מרק בשר. אחרי שלושה ימים התחלנו לתהות לאן מובילים אותנו וקולות שונים הפיצו: צרפת. הייתי מאד חזק אבל לא יכולתי לדמיין שאנגליה תעשה את זה עכשיו. כך עבר הזמן מהר מאד עם זה וזה [גל השמועות]. הקהל הצטער יותר ויותר על הנסיעה מערבה. אחרי 10 ימים הגענו לצרפת ועגנו [בחוף פורט דה-בוק]. ארגנו שביתת רעב ואני הכרחתי אנשים להצטרף. החברה שלנו נאספו ביחד לראות מה ניתן לעשות והחליטו לחכות.

יולי 28 – הודיעו לנו שהנציגים הצרפתיים עולים לאוניה ואנחנו הכנו את הקהל עם הפגנות. נכנסו אלינו ומסרו לנו את כוונתם להכניס אותנו לצרפת. הדוקטור-עורך דין [?] ענה והם הלכו תוך כדי שירת "התקווה" וה"מרסלייז". זה כל כך השפיע עד שהצרפתים בכו, ואני אתם. "לארץ ישראל או המוות" היו הקריאות. **הרשל נקשר** [?] המתורגמן, שהיה איש 'ההגנה', קיבל הרבה מידע. מאז התחילה העבודה הפעילה. הכנו פלקטים עם קבוצות אנשים להקראת הצהרות כשנגיע לנמל. הייתה גם תוכנית לא לאפשר לאנשים שרצו רדת מהאוניה. הרי כבר היו כמה אנשים שירדו. הרשל כבר דיבר על כוונתו לרדת, **והרשל, אבי, מורי,** שמואל שולמן **[Schulman Samuel]**, סול לסטר **[Lester Sol]** ירדו כבר[1].

לפני שירדו הרשל מסר לי את הניהול, בהתייעצות עם החברה [שהיו במחסן השני באוניה]. הרגשתי חלש מדי לקבל עבודה כזו אבל בהדרגה לגמרי התרגלתי. התרכזתי בעיקר בצד [במחסן] שלנו ומאוחר יותר שמתי עין על הצד השני. בצד השני היה בלבול גדול. נתנו פחות קונצרטים וקיימו מגע עם החברה שלנו בצד השני, כשמסרו את זה באמצעות אבא [?]. התחיל קרב כדי למנוע מהאנשים לרדת ואת זה השגנו בכוח. זה נעשה תוך רעש גדול, והתחלנו לשיר כדי שהאנגלים לא ישימו לב.

הגיע השליח מהחוף, ולגמרי לא חיבבנו אותו, אבל בהדרגה התרגלנו ואהבנו, מה גם שלא הייתה לנו כל כך הרבה אחריות. העניינים בצד השני השתפרו ואני התחלתי להתעסק כמה שפחות עם האנשים והתרכזתי בעבודה תרבותית ופוליטית. הבנות ריחמו עלי והכניסו אותי למטבח הקולקטיבי. רק אז נהניתי מהאוכל. כבר הייתה שביתת רעב, והאוכל השאיר את כולנו רעבים. אותו הדבר עם השינה. מתייסרים בחוץ. ישנתי מתחת לדוד המים לשתיה והייתי צריך להשכים בשעה 5. אחר כך כבר קיבלתי מיטה מהרשל, אבל היה נורא מחניק בפנים. בבוקר מרגישים מחנק.

התחלתי לתרגל בעברית אלקטרו-מכניקה, באנגלית שלמדתי בעצמי. יש לי יכולות טובות מאד בלימוד. יצאתי כמה פעמים כדי להכניס את המצרכים וראיתי את דייב לבנטל, הרשל, אבי ליפשיץ **[Avi Lipshitz-Livni]** ורוזנטל **[Teddy Rosenfeld].** דיברתי אתם מעט, היו להם הרבה צרות עם אנשים שגונבים. יש סקנדלים. יש קונצרטים פעם או פעמיים בשבוע. גם שומעים סיפורים על אבא [שם פרטי ?], שהוא [המקשר ?] עם האנגלים ועושה מעט בשבילנו. החברה שלי מנדנדים לי להתייעץ על כל דבר קטן, אבל אני דוחה אותם ומתעסק אתם כמה שפחות. עשינו חור גדול יותר בדלת, כדי לעבור לצד השני ולשוחח עם הקהל. הכרתי הרבה אנשים חדשים ובסביבה החדשה אני מתנהג בעליזות ומעורר את הקהל.

נפוצות שמועות שנוסעים לקניה, טוברוק, קפריסין והמבורג, ולא יודעים למה להאמין. 'ההגנה' לא מחזיקה מהמבורג. מעט מאד עיתונים מגיעים. ישראל'יק מהשומר הצעיר הוא השותף הקרוב ביותר שלי ונשאר קרוב לחברה שלהם באופן כללי. אני חושב לעצמי כמה פעמים האם משתלם כל הסיפור, עם כאלה אנשים מהשוק השחור וסתם טיפוסים חשוכים, אבל אני נמנע כשאני רואה את הילדים, בייחוד ההונגרים. השנאה בין ההונגרים והפולנים היא גדולה מאד. הדמות הראשית מבין ההונגרים הוא **עזרא**, שמחזיק את הילדים במשמעת הטובה ביותר. והוא נותן לי את המקהלה שלו לקונצרטים. בין הדמויות האחרות נמצא **בולמן** בתור שחקן ומנהל; **ז'ק** ו**דוד**, מהצרפתים והמרוקאים. ז'ק הוא המארגן של השומרים

[1] כמה מאנשי מח"ל ירדו מהאוניה לפני ההפלגה להמבורג עפ"י הוראות 'המוסד לעליה ב'

והחבורה החזקה. **צ'רלס**, המארגן השקט אבל חזק; הרולד, **[Harold Leidner]** שעובד 24 שעות בשמירה וכסניטר ומתערב בכל דבר.

החיים באוניה. במחסן שלנו יש 200 מיטות ו-600 אנשים. כמה עשרות ישנים למעלה. חשוך, חוץ מאשר באמצע, שם יש גג ושתי מדרגות והיציאה סגורה. המיטה שלי נמצאת למטה בפינה (4 שורות של מיטות), התרופות וכל השמיכות של 3 אנשים מונחים לידי. אני קם בבוקר בסביבות 8 ושואב מים בקופסה כדי להתרחץ כי חלוקת המים זה מ-8-6. אני מסתובב עד ארוחת בוקר בשעה 10. אז מגיעה דייסה לארוחת צהריים, ואולי צימוקים, וארוחת ערב בשעה 7. אולי "סטיו". כשיורד גשם נהיה בוץ באמצע. ובלילה זה משבש את השינה של אלה שבאמצע. אלו בעיקר הילדים של עזרא הישנים ליד הקצה.

פתאום קוראים לכמה מאתנו, המנהיגים, ומבשרים שנוסעים מחר בלילה להמבורג, אם אנחנו לא יורדים בצרפת. דחינו את זה בתור פרובוקציה. נפגשתי עם צבי [כנראה **כצנלסון,** מלווה הפלי"ם] ומאיר, ולא האמנתי שאנחנו באמת נוסעים לשם. המייג'ור [הבריטי, המפקד הצבאי של האוניה] ראה אותי בפעם הראשונה. הוא אישיות. הם זרקו פליירים על הקהל. למחרת באו הנציגים הצרפתים ומסרו את אותו הדבר. לא דמיינו את הכול, אבל זה היה אפשרי. אתמול היה הקונסול באותו עניין. ערכנו הפגנה עם שביתת רעב. העמדנו פלקטים והעיתונים היו מלאים בכך. בשעה 6 הגיעו המצרכים האחרונים עם החברה שלנו, שבישרו לנו שהם נוסעים לאיטליה. אנחנו נסענו להמבורג אחרי למעלה מ-3 שבועות שעמדנו בפורט-דה-בוק. נזכרתי ש**משה סנה** [שעמד אז בראש המחלקה האחראית על ההעפלה והבריחה בסוכנות היהודית] הגיע אלינו בסירה וצעק שעוד נתראה בארץ.

אוגוסט 30 – נסענו מפורט-דה-בוק וראינו את האוניות האחרות מפליגות – חולפות. האוכל עכשיו מורכב מעוגות מחוממות עם קפה או תה, מנת רעב. מזל שנשאר לנו קצת אוכל מהסירות. הרושם הראשון מהנסיעה היה טוב. למרות שידענו שנוסעים לגיברלטר. אחרי 4 ימים הגענו. בדרך ראינו את חופי ספרד וצרפת, מיד לקחנו כדורים [נגד בחילה] והחיילים שלנו יצאו לחופשה, [ובמקומם] הסקוטים נכנסו חמושים. לגבי החיילים אפשר לומר שרבים משלנו התיידדו אתם. בייחוד הילדים ההונגרים. בגיברלטר היו מאד נוקשים מסביבנו. בלילה שיחררו פצצות עומק כדי לא לאפשר פיגוע ע"י שחיינים וסירות משמר. עמדתי והסתכלתי על היבשה והמתנתי שעות. כמה מן היהודים שלחו לנו סיגריות, שוקולד ועוד דברים. יש כאן הרבה יהודים עשירים. החיילים שלנו חזרו ונסענו, לא מאמינים שנוסעים אמנם להמבורג.

בציפייה לסערה גדולה ונסיעה קשה ספרנו כל יום. מזג האוויר היה לא רע והזמן עבר מהר מאד. המורל של הקהל היה לא רע וכבר התרגלנו לרעיון של המבורג, וחשבנו מה לעשות שם. בעצמי שמחתי שהסוף של האקסודוס מגיע, איך שלא ייצא. כשאני מתעייף מלעמוד בצד שלנו, אני עובר לצד השני להיפגש עם כל המכרים. אני נפגש הרבה עם חיים וצבי. בימים האחרונים חושבים על התנגדות בירידה בהמבורג.

קודם כל לא החזקתי משום התנגדות כדי למנוע קרבנות. רק אחרי ויכוחים ארוכים ולחץ מצד השומר הצעיר ואחרים אישרו לנו התנגדות פסיבית ומוגבלת וגם יצרו קבוצות חדשות עם מנהיגים וסדר היציאה מהאוניה. לפני כן הכרזנו על שביתת רעב של 24 שעות ושלחנו הצהרה למיג'ור הבריטי ולכתבים. ברגע האחרון מסרתי את הדברים מתיק הגב, בלי יותר מדי רעש. כאשר נודע המעמד שלנו למנהיגי הקבוצות הם הזדעזעו אבל ישראל'יק עזר. בלילה אספנו את הקהל וישראל מסר את התוכנית באופן דרמטי, אבל הנשים קטעו אותו. באותו לילה כולם ישנו למטה, במחסן. הייתי מאד רעב, כי האוכל כבר נגמר. כל הדרך האוכל היה מורכב מביצים, עוגות [או עוגות ביצים] ו"סטיו" [גולש], עם קפה או תה בבוקר.

ספטמבר 8 – היינו צריכים להגיע להמבורג בשעה 6. קמנו ב-8, ועדיין כלום. בכל מקרה מסתכלים החוצה לסימן כלשהו ורואים יערות ודרכים. כולם עומדים ומסתכלים. מיד רואים בתים. הקהל התעצבן על הגרמנים בגלל שהם מסתכלים ואולי גם צוחקים ונוקמים. זה עשה רע לכולם, החיים המסודרים כביכול של הגרמנים והנדודים שלנו. נוסעים זמן ממושך [בנהר] האלבה ואנחנו תיכף כבר נמצאים בנמל. אני מצווה על כולם לרדת ולעבור לצד השני ורואים תחנה גדולה עם הרבה חיילים. כעבור זמן מוסרים לנו שנרד למחרת היום. כולם כבר

היו לבושים והמיטות קרועות. היה לא נעים. יותר מאוחר עמדנו והסתכלנו על החוף: רכבות בתחנה ואין בכלל אנשים אזרחיים. זה נראה כמו משמר כבד. הקהל כעס בגלל האוכל. אני ממשיך לשכב במיטה. בהיותי מאד חלש, קיבלתי קצת אוכל, אבל בכל זאת אני מאד רעב. דיברו על לקבל אוכל בשביל האנשים בשעה 18:00 אחרי שביתת הרעב. ישנתי והעירו אותי בשביל מרק עם חתיכות קטנות של בשר וחזרתי לישון.

ספטמבר 9 – העירו אותי בשעה 5 כדי להתכונן לירידה. בשעה 5:30 הערתי את הקהל. בשעה 6:00 פתחו את הדלת כדי שהאנשים ייצאו. בשעה 7 כולם ישבו בהמתנה. המתח היה גדול. הסדרנים היו במקום. גילינו שבצד השני הרוב יצאו, רק הקיבוצים נשארו. החיילים שלנו נכנסו ולקחו את החבילות והאנשים הלכו אחריהם. התחזית נראתה מאד רע, אבל כולנו חיכינו, ובסביבות השעה 9 הם נכנסו. מיד התחלנו לשיר והם הסתובבו וסתם הסתכלו ואפילו שרו אתנו. כתב עיתון אחד מאמריקה עבר וסתם הסתכל. עדיין אין תוצאות ואנחנו הרגשנו טוב מכך. אני חושב שהם ינסו שוב ושוב. אחרי כמה זמן הם עמדו ליד הדלתות של שתי המדרגות ועלו לנו על העצבים. פתאום ירדו כמה קצינים וחבורה משני הצדדים, מ.פ.- משטרה צבאית והחיילים שלנו והתחילו להכות בפולקות [?]. הדפנו אותם חזרה. אני רציתי לעצור אותם, אבל כלום לא עזר. כמה צעקות ובכי. בקושי הגעתי לחבילות שלי ועמדנו בשורה כדי לרדת.

למעלה עמדו חיילים בשני הצדדים ועל הרציף היו הרבה אזרחים שהמתינו כמו עיתונאים. הובילו אותנו לתוך התחנה ובדקו את הדברים שלנו, השאירו אותנו לחכות לרכבת. כולם המתינו בעצבנות וקצת חסרי מנוחה. הקהל נראה מרוצה מכל הפעולה. רק פצוע קשה אחד. צלמו אותנו והעיתונאים נדחפו כדי לדבר אתנו. נכנסנו לרכבת ואחרי שקיבלנו קצת אוכל נסענו. הייתי מאד עייף, הסתכלתי דרך החלון וראיתי את הנוף. אחרי שעה הגענו למקום. ירדנו והיו חיילים בכל מקום, עם אזרחים פה ושם. נסענו במשאית והגענו למחנה.

הרבה עיתונאים עם מצלמות בכל מקום. כבר נמצאים אנשים מסודרים ומסתכלים עלינו כשאנחנו הולכים להירשם. אני נכנס לבלוק אחד עם **קטיה, אווה, דוד, אפרים**, ואחר כך אני נכנס לבלוק. שם נמצאים **יוז'יק** עם הקבוצה שלו. אני עובד עוד עם חיים במזכירות עד שהחברה מהאוניה השנייה הגיעו. הרבה סוכנים וסתם אנשים זרים מפתים את האנשים עם הבטחות וסיפורים שונים. האוכל מאד חלש ואני רעב. אני מרגיש כל כך טוב בגלל השחרור מן השינה על הרצפה ועל האחדות שהייתה באוניה.

כשאנשי אונית הגירוש השנייה הגיעו שמענו סיפורים על הארגון והסדר בהנהגה של מרדכי **[רוזמן]**. היו להם הרבה אנשים עצורים ופצועים. בהשוואה לאוניה שלנו הם זלזלו בכל הנהגת האוניה שלנו. האנשים מהאוניה שלנו שמחו לראות אותי ברחוב וביקשו שאבוא אליהם, אבל הלכתי לגורדוניה והשומר הצעיר. אנשים ביקשו ממני לערוך קונצרטים, אבל לא הייתה הזדמנות להופיע כמו באוניה. קשה לגייס את הכישרונות, למרות שהיו מפגשים קטנים ברחוב. השינה מאד לא נוחה והאוכל משאיר אותנו לגמרי רעבים.

האנגלים משחקים אתנו בפוליטיקה וזורקים עלינו את "אירא" ['אוננרא' ?] וארגונים אחרים, אבל אנחנו לא מקבלים שום עזרה. 'הג'וינט' הגיע בחג בפעם הראשונה. נכנסתי לבית הכנסת בראש השנה והרגשתי מוזר לראות אנשים באותו מצב חומרי ובמקום ללא רצפה וללא בעל-תפילה ראוי. בהדרגה התרחקתי מהדרך האורתודוקסית. כבר הרבה זמן שלא התפללתי. ביום כיפור לא התפללתי כל כך חזק כמו תמיד. האוכל היה מורכב מלחם, מרמלאדה או חמאה ומרק. 'הג'וינט' הוסיף מעט. היינו מאד חסרי מנוחה, בהמתנה ליציאה[2]. כל כך הרבה זמן עובר בלי כלום. אנחנו מחכים שהשערים ייפתחו ושיובילו אותנו החוצה. התחלתי ללמוד אנגלית אבל מהר מאד עזבתי את זה. כך גם למדתי קצת צרפתית. הגיעו עיתונים וכתבי עת ונהיה קצת יותר קל. אני לא יודע איך הזמן עובר מיום ליום. השערים נפתחו ואנחנו מקימים מהומות בפני כל האנשים הגדולים כדי לצאת. בסוף תפסו את האדם הנכון [הכוונה כנראה לשאול אביגור, ראש 'המוסד לעליה ב'] והוא הבטיח את הנסיעה שלנו, ממש בקרוב. האוכל השתפר תודות לכך ש'הג'וינט' הוסיף דברים נוספים. בלילות אני יוצא כדי לתת קונצרט בבלוק או סתם כדי

[2] 'ההגנה' הבטיחה למעפילי 'אקסודוס' עליה לארץ בתנאים מועדפים כמו 'עליה ד', מסמכים מזויפים.

לעורר רקוד הורה. (בשבת אחרי יום כפור ציינתי "יארצייט" למשפחה שלי, ואמרתי "קדיש", מאד בחרדה ובחוסר בטחון, ללא נר וללא "אל מלא רחמים").

אחרי המתנה ארוכה להצלה, הגיעו החדשות שנתכונן ליציאה מהמחנה. באותו היום הייתה גם החתונה של **בן ופנינה**. הכל היה לא צפוי ומיד ניגשתי לארוז את התיקים. רצתי לחתונה והבלוק היה מלא באנשים. כולם שתו "לחיים", וישר למכונית. כולם התחילו להיפרד והיה מאד מרשים. ליד המכונית עמד המון גדול ומיד היינו בחוץ, חופשיים בפעם הראשונה מזה 4 חדשים. הובילו אותנו לבית בלינבק, ושם ישבנו כמו בני אדם ליד שולחן עם צלחות, ומוסיקה. האווירה הייתה מצוינת, והרגשתי מה שהיה חסר לי במשך כל התקופה. הגענו לברגן בלזן מאוחר בלילה ושוב אכלנו. לאחר זמן מה חזרנו לדרך. היה קר נורא, וישנתי רק מעט. כולנו עם ניירות מזויפים. בדרך עצרנו בכמה מחנות כדי לנוח. עזבנו את ליפהיים ונעצרנו על ידי ה-M.P [משטרה צבאית ?], הוציאו את כולנו ושאלו שאלות. חשבנו שאנחנו כבר "קבורים", אבל הכול נגמר בטוב. במינכן לקחו אותנו מיד לבית ילדים וכאן שיכנו אותנו.

<u>אוקטובר 18</u> – בימים הראשונים התנועה שלנו הייתה מאד מוגבלת והיו מעט מקומות אליהם יכולנו ללכת. קיבלנו כסף ודברים. החברה ניהלו שיחות על הכל והיו מספיק ויכוחים. הרבה פעמים שיחקתי את תפקיד המפשר. הילדים בבית היו מלאי מרץ ומאד מלאי-חיים. בגללם חשבתי אולי להמשיך שוב ב'עליה ב'. הלכתי לקולנוע בפעם הראשונה ובהדרגה יצאתי לבלות בעיר. לקחו חלק מאתנו לטייל בסביבה וראינו את האלפים, המקום היפה ביותר בעולם. לא יכולתי לשבוע מהיופי.

נסעתי עם ליטאי אחד מהרלנד [הולנד ?] לכנס האבל ליהודי ליטא. רובינשטיין, העורך לשעבר של "אידישע שטימע" היה יושב הראש. דיברו על החורבן ועל הפרטים הנוראים בעיירות ובערים. זה השפיע עלי קשות. פגשתי מישהו מליטא והוא מסר לי קצת מידע על כמה ליטאים, בייחוד סומוניסקי איטקה. ניסיתי לראות את סלוצקי ואותה, ואחרי חיפוש ממושך מצאתי את איטקה בכתובת שלה. היא זיהתה אותי, אני לא זיהיתי אותה. מיד סיפרנו סיפורים והתרחשויות של העיירה. לא זכרתי אף אחד. גיליתי שכמה חברים שלי עדיין בחיים, וקבוצה יפה גדולה ניצלה מן הגיהינום. באותו זמן הרגשתי נורא בגלל אחי וגיסתי. הם יכלו לצאת אם היו קצת מתאמצים, אבל לא עשו את זה – ומאידך גם שמחה שמספר גדול של אנשים אחרים נשארו בחיים. אני בא לעיר לעתים קרובות ואיך שהזמן עובר, אבל אני לא מרוצה מלעמוד כאן בלא כלום. ההמתנה הישנה והמוכרת.
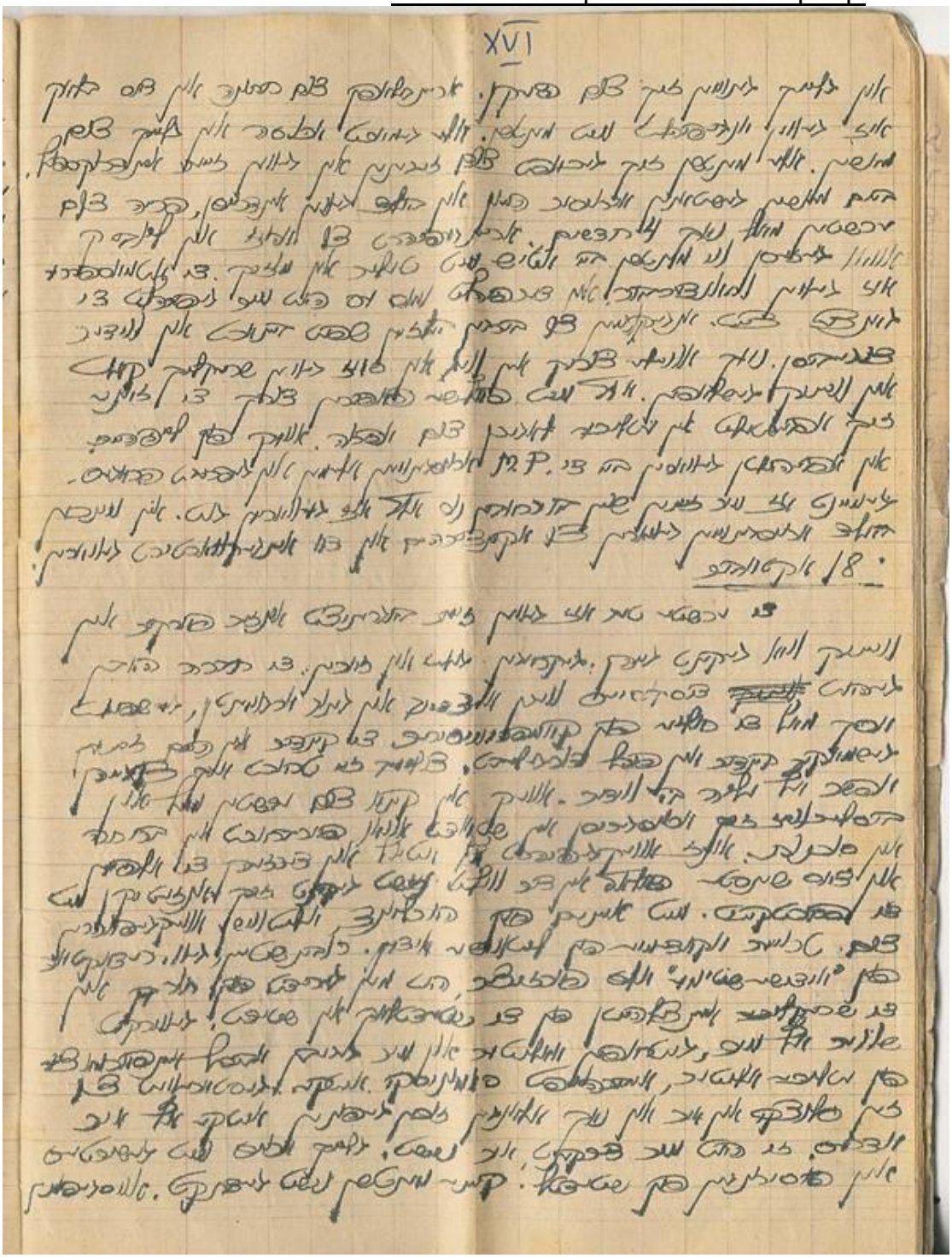
דף מקורי מיומנו של לני שקלר שנכתב ביידיש: